

2023Z13835 (ingezonden 19 juli 2023)

Vragen van het lid Slootweg (CDA) aan de minister van Financiën over het bericht 'Ontslagen bij KPMG om toetsfraude, commissaris Van Boxtel stapt op'.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht 'Ontslagen bij KPMG om toetsfraude, commissaris Van Boxtel stapt op' en het bericht 'Nog 3 accountantskantoren onderzoeken fraude bij examens'? ^{1 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is de verantwoordelijkheid van het ministerie van Financiën wanneer het gaat om toetsen en examens voor accountants?

Antwoord 2

Opleidingen en trainingen dienen enerzijds om de vakbekwaamheid van het individu te vergroten en anderzijds als waarborgen binnen het systeem van kwaliteitsbeheersing van accountantsorganisaties, om ervoor te zorgen dat zij werkzaamheden van voldoende kwaliteit uitvoeren. Fraude bij opleidingen en trainingen ondermijnt deze doelstellingen. Bovenal tast fraude bij opleidingen en trainingen de kern van de accountant en de accountantsorganisatie aan, namelijk hun integriteit.

Als minister van Financiën ben ik op grond van de Wet op het Accountantsberoep (Wab) systeemverantwoordelijk voor het stelsel van opleidingen tot en examinering van accountants. De Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants (NBA), de Commissie Eindtermen Accountantsopleidingen, de Raad voor de Praktijkopleidingen, de accountantskantoren en uiteraard de accountants zelf zijn betrokken bij de uitvoering van dit stelsel.

Accountantsorganisaties maken gebruik van opleidingen en trainingen als middel om de vakbekwaamheid van accountants op peil te houden. Dit omvat onder andere opleidingen en trainingen met betrekking tot verslaggevingsvoorschriften, controlestandaarden, onafhankelijkheidseisen en naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Hierbij kan gedacht worden aan interne examens die dienen om te beoordelen of de kennis toereikend is, of aan trainingen die vereist zijn om bepaalde audits uit te mogen voeren.

Op basis van het voorgaande heeft examenfraude niet alleen invloed op de vakbekwaamheid van accountants. Het ondermijnt tevens het vertrouwen in accountants en accountantsorganisaties, waarbij de integriteit niet ter discussie zou moeten staan.

Vraag 3

Wat is de verantwoordelijkheid van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) wanneer het gaat om toetsen en examens van accountants?

¹ NOS, 14 juli, 'Ontslagen bij KPMG om toetsfraude, commissaris Van Boxtel stapt op' via <https://nos.nl/artikel/2482826-ontslagen-bij-kpmg-om-toetsfraude-commissaris-van-boxtel-stapt-op>

² Nrc, 17 juli, 'Nog 3 accountantskantoren onderzoeken fraude bij examens', via <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/07/17/nog-drie-accountantskantoren-onderzoeken-fraude-bij-examens-a4169931>

Antwoord 3

Een accountantsorganisatie moet een vergunning hebben om wettelijke controles te mogen uitvoeren. De AFM verleent zo'n vergunning. De AFM houdt toezicht op vergunninghoudende accountantsorganisaties die wettelijke controles uitvoeren. Zij controleert of accountantsorganisaties voldoen aan de geldende wettelijke toezichtregels en -normen.

Vraag 4

Bent u van mening dat KPMG, PwC, Deloitte en EY de juiste maatregelen hebben genomen of verwacht u van hen meer? Indien u meer verwacht, welke extra maatregelen zou u graag van hen zien?

Antwoord 4

KPMG heeft bekend gemaakt dat er al een aantal maatregelen zijn genomen. Ik vind het belangrijk dat de andere genoemde accountantsorganisaties hebben aangekondigd een onderzoek te laten doen naar eventuele examenfraude. Ik wacht de resultaten van deze onderzoeken af. Ik verwacht van deze organisaties dat zij bij geconstateerde misstanden maatregelen zullen nemen, die passen bij de ernst, oorzaak en omvang van de misstanden.

Vraag 5

Onderstreept dit voorval in uw ogen de analyse van kwartiermakers Fortuyn en De Vries dat de cultuur in de accountancy-sector echt moet veranderen?

Antwoord 5

De kwartiermakers Chris Fonteijn en Marlies de Vries hebben het belang van een cultuurverandering verschillende malen benadrukt in hun voortgangsrapportages, waarbij zij dit hebben benoemd als zijnde de kern van de benodigde kwaliteitsslag binnen de accountancysector. In de laatste voortgangsrapportage constateerden zij tot nu toe daarin een bescheiden vooruitgang op het gebied van cultuurverandering, met ruimte voor verbetering. Ik ben van mening dat dit voorval laat zien dat er nog verbetering nodig is. De kwartiermakers zullen in het najaar van 2023 hun eindrapportage publiceren.

Vraag 6

Denkt u dat meer, andere, betere of beter nageleefde audit quality indicators (aqi's) dit gedrag bij deze accountantsorganisaties had kunnen voorkomen?

Antwoord 6

Audit Quality Indicators (AQI's) dienen onder andere om het gesprek op gang te helpen brengen over verschillende aan kwaliteit gerelateerde factoren die de onderneming of instelling mag verwachten van de uitvoering van een wettelijke controle door een bepaalde accountantsorganisatie. AQI's geven belanghebbenden een eerste inzicht in diverse aspecten van kwaliteit. Van de verplichting te moeten rapporteren over deze indicatoren kan een prikkel uitgaan om waar mogelijk de kwaliteit van de wettelijke controle te verbeteren. Het is geen primair doel van deze kwaliteitsindicatoren om te voorkomen dat accountants toetsen afleggen in strijd met de voorschriften.

Vraag 7

Klopt het dat de voorzitter van de Raad van Commissarissen Roger van Boxtel een vrijwillige training "niet op correcte wijze" heeft afgerond? Zo ja, kan de heer Van Boxtel dan volgens u nog op geloofwaardige wijze functies vervullen in het openbaar bestuur?

Antwoord 7

Het is niet aan mij om in generieke zin te oordelen of de heer Van Boxtel op geloofwaardige wijze andere functies in het openbaar bestuur kan vervullen.

Vraag 8

In hoeverre kunnen deze accountantsorganisaties de komende jaren op geloofwaardige wijze accountant zijn voor overheidsorganisaties of adviseur inzake overheidsopdrachten?

Antwoord 8

Omdat dit onderzoek, evenals de onderzoeken bij andere kantoren, nog loopt, kan ik niet vooruitlopen op de conclusies. In algemeenheid geldt dat de externe accountant een belangrijke publieke taak heeft die in de kern draait om vertrouwen.

Vraag 9

Klopt het dat de fraude zich met name heeft voorgedaan bij examens over cyberveiligheid en integriteit?

Antwoord 9

De feitenonderzoeken door KPMG zijn nog gaande, het is mij het nog niet bekend wat voor examen(s) dit exact betrof. Ik begrijp dat alle verplichte trainingen en toetsen die door hun medewerkers de afgelopen vijf jaar zijn gemaakt onderwerp zijn van het feitenonderzoek.

Vraag 10

In hoeverre worden accountants niet overvraagd om ook deskundig te zijn op het gebied van cyberveiligheid?

Antwoord 10

Kandidaten die als accountant willen worden ingeschreven in het NBA-register moeten een theoretische en praktijkopleiding tot accountant hebben afgerond die voldoet aan de eindtermen zoals vastgesteld door de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding. Cybercrime vormt een onderdeel van de opleiding. Cybercriminaliteit vormt een van de bedreigingen waarmee een organisatie geconfronteerd kan worden en die grote gevolgen kan hebben voor een organisatie. De accountant kan bijdragen aan preventie door passende vragen te stellen over cybersecurity aan bestuurders en interne toezichthouders, om zo het bewustzijn hieromtrent te vergroten. Ik heb geen reden om aan te nemen dat accountants disproportioneel bevrraagd worden op het terrein van cyberveiligheid. Het Permanente Educatie (PE) model van de NBA heeft als uitgangspunt dat de leden zelf hun professionele ontwikkeling vormgeven. Daarbij hebben leden grotendeels zelf de verantwoordelijkheid en keuzevrijheid in de vorm en inhoud van de PE-activiteiten. Wel moeten de cursussen afgestemd zijn op de eigen beroepspraktijk van de accountant.

Vraag 11

Gaat u of de AFM maatregelen nemen zodat fraude op zo'n grootschalige manier niet meer kan plaatsvinden en zo ja, welke? Of bent u van mening dat de verantwoordelijkheid hiervoor meer bij de sector en organisaties zelf ligt?

Antwoord 11

De sector heeft zelf de primaire verantwoordelijkheid om fraude te voorkomen binnen hun organisaties, aangezien dit raakt aan het vertrouwen in de kwaliteit van wettelijke controles en de publieke taak van accountants. De AFM heeft verschillende mogelijkheden tot haar beschikking om naleving door een vergunninghoudende accountantsorganisatie van wet- en regelgeving af te dwingen.

Het is aan de AFM om, na gedegen onderzoek, te bepalen welke maatregel het meest passend is. Het Wetsvoorstel toekomst accountancy, dat ik in voorbereiding heb, versterkt het instrumentarium van de AFM om toezicht te houden op de waarborging dat ernstige tekortkomingen in wettelijke controles worden voorkomen middels een adequaat kwaliteitsbeheersingssysteem, waar de accountantsorganisatie verantwoordelijkheid voor draagt.